

BCN'42

Agenda per una Barcelona
Cosmopolita i Metropolitana

Octubre 2017

AMB LA COL·LABORACIÓ DE

**Ajuntament
de Barcelona**

Pròleg

Barcelona va aprofitar l'organització dels Jocs Olímpics de 1992 per donar un impuls a la remodelació urbanística que des d'anys abans i amb ampli consens es volia donar a la ciutat. El gran esdeveniment esportiu va ser un pretext per desenvolupar un procés de "requalificació urbana per equilibrar els usos de l'espai urbà de manera equitativa"¹.

Vint-i-cinc anys després, Barcelona necessita repensar-se. Necessitava analitzar quines són les tendències que permeten desenvolupar el seu caràcter de ciutat cosmopolita, sensible als desafiaments urbans mundials, i preparar-se per afrontar amb optimisme els propers vint-i-cinc anys.

Amb aquest objectiu, el projecte **BCN'42** (2042) recull les opinions de professionals de diferents disciplines i recorreguts, que han compartit la seva visió sobre els reptes i tendències que la metròpoli de Barcelona haurà d'afrontar per avançar vers el 2042 amb més solidesa institucional, més govern i més cohesió social.

En cap moment s'ha pretès fer un recull exhaustiu dels problemes ni aportar totes les solucions, sinó que, a través del debat, el contrast d'opinions i les col·laboracions professionals d'arquitectes, urbanistes, sociòlegs, economistes, geògrafs, demògrafs, politòlegs, ecòlegs i educadors s'ha intentat identificar, a través del debat i les col·laboracions professionals, quins són els desafiaments, tant globals com locals, de les ciutats del futur i quines en són les oportunitats, i alhora definir les tendències, les propostes i les línies prioritàries d'una ciutat en constant transformació. Es tracta, per tant, de poder afrontar noves alternatives de futur i noves tendències en l'actual marc d'actuació per tal de trobar consensos entre tots els agents de canvi que permetin millorar la gestió pública i l'eficiència en els serveis i viure en una ciutat més sostenible ambientalment.

El projecte BCN'42 s'emmarca dins de la línia del Llegat de Pasqual Maragall que la Fundació Catalunya Europa té la responsabilitat de recuperar, aquest cop però, aportant-hi una mirada crítica i una visió de futur.

És per això que s'ha proposat aquesta reflexió a un grup de professionals d'una generació més jove, la majoria dels quals no van viure ni participar en la transformació del 92, amb l'objectiu d'aportar una visió polièdrica i interdisciplinària sobre els reptes de la ciutat. S'ha articulat el debat al voltant de quatre grans eixos: Governança i Innovació Democràtica, Sostenibilitat i Resiliència Urbana, Innovació Econòmica i Innovació Social i Urbana, en cada un dels quals, a partir d'un primer document elaborat per cada una de les taules de treball i fruit del debat i el treball conjunt dels experts que hi participen, s'ha compartit i contrastat la reflexió, mitjançant l'organització de jornades de debat i seminaris, amb un nombre ampli de professionals de tots els camps.

Finalment, l'equip de direcció de la Fundació, conjuntament amb membres del Club Europa, ha elaborat aquesta **Agenda per una Barcelona Cosmopolita i Metropolitana**, que identifica els trets principals dels reptes i tendències que la Barcelona metropolitana té al davant.

¹ Nel·lo, Oriol (1992): *Les repercussions urbanístiques dels Jocs Olímpics de Barcelona'92*. Barcelona: Centre d'Estudis Olímpics UAB. [Consultat: 10/07/17] http://olympicstudies.uab.es/pdf/wp003_cat.pdf

Equip de treball

Governança i innovació democràtica

EQUIP REDACTOR DEL DOCUMENT *REPTES DE LA GOVERNANÇA ACTUAL*

Antoni Gutiérrez-Rubí (coord.), Pere Almeda, Michael Donaldson, Mila Gascó, Edgar Rovira, Pau Solà Morales

PARTICIPANTS AL SEMINARI

Albert Aixalà, Francesc Colomé, Laia Forné, Joan Frígols, Arnau Monterde, Fernando Pindado, Ricard Ruiz de Querol, Gemma Sendra, Isabel Sierra, Max Vives-Fierro

Sostenibilitat i Resiliència Urbana

EQUIP REDACTOR DEL DOCUMENT *EL ROL DE LA BIODIVERSITAT URBANA EN UN CONTEXT DE CANVI CLIMÀTIC*

Frederic Ximeno (coord.), Dolors Clavell, Roser Maneja, Anna Zahonero

PARTICIPANTS AL SEMINARI

Pep Centelles, Elisa Linares, Gisela Loran, Xavier Mayor, Josep Maria Milà, Eloi Moncada, Marc Monlleó, Oriol Muntané, Gemma Sendra

Innovació Econòmica

EQUIP REDACTOR DEL DOCUMENT *LA CIUTAT QUE ATRAU I EXPULSA*

Jordi Augusto (coord.), Ivan Muñiz, Montserrat Pallarès, Carles Rivera, Susana Tintoré, David Vegara

PARTICIPANTS AL SEMINARI

Pep Centelles, Francesc Colomé, Xavier Ferrer, Mateu Hernández, Joan Majó, Andreu Missé, Francesc Raventós, Gemma Sendra

Innovació Social i Urbana

EQUIP REDACTOR DEL DOCUMENT *DE L'OPORTUNITAT DE L'ESPAI PÚBLIC AL REpte DE L'ESPai COL·LECTIU*

Maria Buhigas (coord.), Xavier Boneta, Andreu Domingo, Ada Llorens, Gaspar Maza, Francesc Muñoz

PARTICIPANTS AL SEMINARI

Xavier Camino, Manu Fernández, Fidela Frutos, Ramón Parramon, Jorge Perea, Marc Pradel, Inés de Rivera, Miquel Rodríguez, Gemma Sendra, Mariona Tomàs.

Agenda per una Barcelona Cosmopolita i Metropolitana

Gemma Sendra (coord.), Pere Almeda, Dolors Clavell, Francesc Colomé, Michael Donaldson, Ada Llorens, Carles Rivera

Direcció: Gemma Sendra

Coordinació: Anna Pujol

Conceptualització projecte: Andrea Costafreda i Axel Thamers

Administració i logística: Mireia Santacreu

Relator: Albert Sagarra

Comunicació: Aina Amat

Els documents de treball de cada taula estan disponibles a la web de la Fundació Catalunya Europa: www.catalunyeuropa.net

Sumari

Introducció	6
1. Innovació i qualitat democràtica com a pilars d'una nova governança	8
2. BCN, ciutat envellida, cosmopolita i multicultural	10
3. Combatre la desigualtat	11
4. L'urbanisme com a eina de transformació social	12
5. L'habitatge, un problema estructural	14
6. Nova adaptació i gestió dels equipaments públics	16
7. L'urgent revolució verda	16
8. El canvi climàtic com a motor de transformació de la ciutat	18
9. Una lògica de mobilitat al servei del projecte metropolità	19
10. Un model econòmic a reflexió	20
11. El Treball: un concepte en transformació	24
12. De la ciutat metropolitana a la metròpoli cosmopolita	27

Introducció

Si Barcelona ha estat un referent ha estat gràcies a la voluntat deliberada de proposar unes polítiques de ciutat amb capacitat de combinar amb equilibri el binomi progrés i equitat. Amb aquest objectiu, durant més de dues dècades, va promoure una estratègia territorial descentralitzada, alhora que impulsava grans projectes de transformació urbana capaços de vertebrar la ciutat. Desenvolupava de manera intensa noves polítiques socials, alhora que creava projectes d'excel·lència artística d'avantguarda i programes d'atracció d'inversors internacionals. I es generaven nous espais de participació ciutadana, alhora que s'implicava i mobilitzava els experts disposats a aportar coneixement i innovació per millorar les propostes institucionals.

Molts dels projectes i equipaments creats en l'últim quart del segle xx han configurat la Barcelona actual i, encara avui, ens ajuden a entendre i explicar la ciutat, la seva composició social i la seva morfologia urbana. Vivim l'herència d'una època marcada pel progrés, l'obertura i la internacionalització, que van aportar a la ciutat un desig de renovació i li van donar la confiança per emprendre grans desafiaments amb èxit i eficiència. Van ser anys de transformació i construcció col·lectiva que van marcar tota una dècada. Però tot i així, no podem convertir l'experiència en model. La ciutat no és un organisme estàtic i tancat. Si hi ha alguna cosa que defineix avui l'espai urbà és l'exigència de respondre a reptes permanents que demanen als equips de govern la capacitat de renovar política i organitzativament per fer front a escenaris nous en constant transformació. Fer-ho gestionant amb equilibri binomis com progrés i equitat, reforçament local i obertura internacional, implicació privada i defensa del bé públic d'interès general, etc., va ser segurament la clau d'èxit de la Barcelona dels '90.

Avui, l'exigència és més gran. El context internacional abocat a un capitalisme desbocat i un temps de polítiques internes alienades amb les exigències del mercat han posat de manifest escenaris de desigualtat que creïem oblidats i que fan evident la necessitat de repensar la ciutat per incrementar la seva resiliència i lideratge, la seva capacitat de governança, les seves oportunitats per desenvolupar propostes que garanteixin les expectatives de benestar de la seva societat.

BCN'42 és un exercici de revisió crítica de deures que tenim pendents, però també de prospecció de les oportunitats que tenim al davant. S'ha fet contrastant mirades i coneixements diferents, amb l'objectiu no de donar receptes tancades, sinó d'obrir i compartir reflexions sobre els reptes de futur de la ciutat. Del conjunt d'aportacions fetes pels diferents experts en destacaríem les següents prioritats:

- ✓ En l'àmbit de la renovació democràtica: la urgència de crear una governança metropolitana real i multinivell, dotada d'una estructura organitzativa i administrativa basada en la participació, l'eficiència i la transparència. Que promogui el respecte de la diversitat i el pluralisme, centrada en el bé comú i la cerca de l'interès general, i orienta-

da a la generació de coneixement i la innovació en la gestió pública.

- ✓ En l'àmbit social: afrontar la lluita contra les desigualtats i la redistribució de la riquesa, anticipar-se a les tendències demogràfiques i fomentar la solidaritat intergeneracional i intercultural. I fer que les polítiques urbanes-metropolitanes siguin eines per millorar l'equitat, la transformació i la cohesió social.
- ✓ En l'àmbit de la sostenibilitat: impulsar la urgent revolució verda, convertir l'espai públic urbà en una veritable infraestructura on la sostenibilitat ambiental es faci possible, i fer que Barcelona estigui entre les metròpolis que destaquen a nivell global pel seu rol en l'impuls dels canvis que fan la ciutat i el planeta més sostenibles.
- ✓ En l'àmbit del desenvolupament econòmic: la ciutat metropolitana hauria de prioritzar aquelles polítiques que li permetin crear nous escenaris d'ocupació i d'innovació, alhora que afavoreix la generació de coneixement i el progrés social.

Partint del conjunt de reflexions aportades al llarg del procés de treball, aquest document pretén proposar, en format d'agenda conceptual, un conjunt de reflexions que puguin servir de base per desenvolupar el projecte d'una nova Barcelona cosmopolita i metropolitana, capaç de donar resposta als reptes futurs i construir un espai de sostenibilitat que s'adapti als temps actuals amb la màxima ambició democràtica.

1. Innovació i qualitat democràtica com a pilars d'una nova governança

Les males pràctiques, la incapacitat d'actuar davant problemes complexos, la inadequació dels instruments de governança i la paràlisi d'un sistema que es protegeix sobretot a ell mateix, obliguen a una revisió profunda del model democràtic.

#Aprofundiment democràtic

Les noves conquestes de la democràcia passen per traslladar els seus principis i valors a l'economia, a les finances, a l'empresa, als mitjans de comunicació i a totes les relacions de poder; obrint el debat sobre els impactes ecològics i socials de qualsevol acció que ens afecti col·lectivament. Obrir la democràcia a totes aquelles esferes que, més enllà de la "política" en sentit estricte, condicionen de manera determinant l'esdevenir de la societat, de les ciutats i de les persones. Si no s'avança en la lògica de l'aprofundiment democràtic, els sistemes representatius poden entrar en regressió.

#Transparència i pluralisme

Parlar de millores democràtiques implica necessàriament assegurar la transparència, l'accés a la informació i al coneixement informat; el dret a la participació i la promoció del pluralisme i la diversitat, establint processos inclusius en tots els fòrums de presa de decisions. Per això és imprescindible comptar amb una governança efectiva i eficient que proveeixi els serveis públics i impulsi polítiques transformadores.

#Legitimitat dels actors i qualitat del procés

La metròpoli com a actor polític a emergir necessita d'una legitimitat basada en una cultura metropolitana compartida i que a la vegada esdevé un nou *demos* metropolità. En un sistema divers d'actors, amb diferents recorreguts, legitimitats i interessos, és clau identificar la millora del bé comú com l'espai on tothom pot coincidir i participar en la definició de l'agenda i l'execució de serveis. Per tant no serà tan definitiu qui presta el servei com el "com" es presta aquest servei.

#L'interès general en la provisió de serveis públics

L'administració ha de garantir la provisió dels serveis públics bàsics per satisfer els drets i la igualtat d'oportunitats. Aquests serveis han de ser prestats no només de manera eficient i efectiva, sinó sobretot en consonància amb l'interès general i públic, enfortint la cohesió social i reduint les desigualtats. Articular un sistema de governança ètica on el bé comú ha de prevaldre i on l'administració ha de vetllar per fer complir els objectius substantius de benestar i progrés social.

#La gestió pública com a generadora de coneixement

La quantitat de dades que es generen al voltant dels serveis públics han de convertir-se en coneixement obert que, en mans de la ciutadania i de l'administració pública, serveixi per millorar la provisió dels serveis i la presa de decisions. Aquesta informació no pot quedar de manera exclusiva en mans dels operadors i s'ha de gestionar amb criteris d'interès públic.

#Participació versus innovació

El govern obert ha d'impulsar la participació ciutadana, la transparència i el rendiment de comptes, però alhora ha de facilitar i fomentar la innovació social, crear entorns de col·laboració amb la ciutadania i generar espais per a la iniciativa fora de les institucions.

Educació i qualitat democràtica

Els indicadors de Catalunya mostren, en general, baixos nivells de confiança en les institucions, fet que pot tenir una estreta relació amb les dades educatives, especialment amb l'abandonament escolar prematur. Espanya és un dels països amb un abandonament més alt dins la UE, i Catalunya és una de les Comunitats amb un abandonament més alt dins d'Espanya. La literatura sobre el tema associa l'abandonament escolar amb un conjunt de conseqüències, entre les quals podem destacar: "una menor participació política, que també podríem anomenar com una menor qualitat democràtica".

Per tant, la millora de la qualitat democràtica del país passa també per l'increment de l'educació dels nostres ciutadans.

#La governança com a motor d'innovació

Innovar en la governança és imprescindible per fer front als reptes socials, econòmics i ambientals de la metròpoli. Per això caldrà introduir canvis profunds en la cultura política actual: estructures multinivell i redistribució de poder, cercant nous equilibris basats en un veritable respecte ciutadà; traslladar el focus d'un sistema excessivament regulador cap a una cultura de major responsabilitat, estabilitat i flexibilitat, i a la vegada amb més garanties i qualitat normativa; incorporar una cultura participativa on la ciutadania prengui decisions no només en el què, sinó també en el com; i dur a la pràctica una nova forma d'entendre els lideratges i les relacions entre els diferents agents, adoptant un paper més facilitador, d'acompanyament, d'establir incentius, de compensar, avalar, corregir i, si s'escau, sancionar.

2. BCN, ciutat envellida, cosmopolita i multicultural

L'envelliment i les migracions internacionals percebuts com a riscos globals constitueixen, en canvi, un focus d'innovació social per a les ciutats en els propers anys.

#Noves tendències demogràfiques

La demografia actual de la ciutat ja ens dibuixa tendències que tindran un impacte important en els pròxims quinze anys. D'una banda, l'arribada a l'edat de jubilació de la generació del *baby boom* (marea grisa) i, de l'altra, l'arribada a la joventut de la generació del mil·lenni, en què els fills de la migració global (marea roja) hi tenen un pes important. Ambdós fenòmens reclamen ja avui un esforç important en termes d'innovació urbana i social.

#Marea grisa

L'impacte d'aquesta *marea grisa* pot ser més important a la perifèria metropolitana que a Barcelona ciutat, fet que implica l'aparició de noves demandes i l'augment del nivell de necessitats de dependència: cura de gent gran, urbanisme adaptat, durada i relació de la vida laboral, sistemes de salut i de pensions, etc. Però també significarà noves exigències relacionals i culturals que els serveis i els equipaments fins ara dissenyats no poden cobrir. Aquesta és una perspectiva urgent que Barcelona no pot obviar.

#Marea roja

La diversitat esdevindrà un factor identificador de la nova generació del mil·lenni, amb un pes important de descendents d'immigrants procedents de tots els continents en la primera dècada del 2000, que s'han format i crescut aquí, però que porten amb ells un mapa de relacions, llengües, cultures i coneixements que amplia els horitzons culturals de la joventut tradicional. De la manera com es gestioni aquesta diversitat en depèn el futur i l'èxit de la ciutat moderna, internacional i cosmopolita que aspirem ser.

#Noves col·lectivitats globals

Les influències derivades dels canvis en la mobilitat quotidiana; l'impacte de les noves tecnologies; la "translocalització" de persones, cultures, objectes i activitats; i el sorgiment i consolidació de la comunitat individualitzada a partir dels interessos oci-cultura-treball ens porta a un procés de transformació que fa emergir el nou concepte de col·lectivitat, entès com a comunitat global.

#Transversalitat

Aquestes col·lectivitats, agrupades més per interessos que per l'àmbit geogràfic, són transversals i surten de la metròpoli per teixir xarxes internacionals.

La diversitat d'interessos, necessitats, vivències i expectatives d'aquestes col·lectivitats obliga l'administració a tenir una mirada més oberta i integradora. Fins ara, les associacions de veïns tradicionals s'han consolidat com a únic espai de referència, tenint un protagonisme privilegiat. Avui, cal una nova mirada política que integri el dinamisme i la complexitat dels actors existents en la societat actual.

3. Combatre la desigualtat

La lluita contra la desigualtat i el foment de la solidaritat intergeneracional i intercultural són elements clau per assolir la cohesió social.

#Lleopardització de la pobresa

La ciutat ha de fer front a un creixement de la pobresa i la vulnerabilitat en el seu territori: atur, precarietat laboral, mínims salarials, preu de l'habitatge, etc., que afecten especialment els col·lectius vulnerables com les dones, els joves, els immigrants i la gent gran. La distribució de la pobresa en el conjunt del territori ha trencat la composició social i tradicional de manera que en un mateix barri conviuen situacions extremes de màxima desigualtat.

#Asimetries i polarització

L'administració haurà d'estar atenta a les asimetries econòmiques creixents i a la polarització que comporten per tal de combatre fenòmens com "la temp·tació pigmentocràtica" o estratificació en base a prejudicis per diferències d'origen, etnoculturals i religioses; "la gerontofòbia", estratificació en base a prejudicis a la població envellida; i "la gerontocràcia", marginalització de la població jove.

#Redistribució

La contradicció entre la major concentració de la riquesa amb l'augment dels nivells de pobresa, que cada dia és més gran, posa en l'administració la responsabilitat d'impulsar nous mecanismes de redistribució i sobretot predistribució, la qual cosa exigeix una política d'acords i consensos amb actors molt diversos, tant a nivell local com internacional.

#Transformació social versus assistencialisme

El combat contra la desigualtat no ha de ser, però, assumit des d'una perspectiva assistencialista característica de polítiques ja desfasades, sinó que ha de presidir totes i cadascuna de les polítiques a desenvolupar amb perspectiva transformadora. Així, entenem que és essencial diferenciar conceptes com assistencialisme i transformació social, apostant clarament pel segon i abandonant accions de caràcter paternalista vers la població. La ciutat és un organisme viu on es desen-

volupen un conjunt de drets i responsabilitats dels diversos ciutadans, i aquest desenvolupament ha d'estar inspirat transversalment per la lluita contra la desigualtat des d'una perspectiva crítica amb un sistema que tendeix a l'individualisme i l'increment de l'espai diferenciador entre classes socials.

#El factor educatiu

Un dels grans problemes de les desigualtats de base fa referència als nivells d'estudis. Hi ha una estreta correlació entre pobresa i nivell d'estudis, tant en un sentit (la pobresa condiona el nivell d'estudis) com en l'altre (el nivell d'estudis no permet superar situacions de pobresa).

Un mapa de la ciutat de Barcelona (absolutament lleoparditzat) ens permet veure aquests elements. Per tal d'exemplificar els dos extrems, podem veure que Sarrià Sant Gervasi té una Renda Familiar Disponible de 184,3 i un 49,6 % d'habitants amb formació superior, mentre que Nou Barris té una Renda Familiar Disponible de 53,7 i un 12,4 % d'habitants amb formació superior. Si les anàlisis es fessin en l'àmbit metropolità, les diferències serien molt més espectaculars encara.

Les solucions pivoten sobre la lluita contra l'abandonament escolar prematur i la implantació de factors compensatoris que permetin a la població amb baixos ingressos accedir a la continuació d'estudis una vegada acabats els obligatoris.

4. L'urbanisme com a eina de transformació social

Reequilibrar territoris, redistribuir rendes i crear noves centralitats metropolitanes. Incorporar el dret a l'habitatge en la política urbanística metropolitana.

#Capacitat de transformar la metròpoli

L'urbanisme és una de les eines més potents per a la transformació social: permet redistribuir rendes, fixar objectius i prioritats, transformar els conflictes, gestionar interessos i repartir càrregues i beneficis. Serveix per regular i orientar el desenvolupament d'una ciutat en una determinada direcció, i adquireix la seva dimensió política en el moment en què es posiciona com una eina al servei de la governabilitat d'un projecte col·lectiu. En aquest sentit, la inversió pública ha de ser una eina de redistribució territorial, invertint més en els espais més desafavorits i que mostren un major índex de desigualtat. Aquest criteri no s'hauria de limitar a l'urbanisme, sinó que hauria de ser el principi rector d'altres polítiques: educatives, culturals, de promoció econòmica, transport, etc.

#Ciutat compacta d'usos mixtos

La ciutat compacta d'usos mixtos és la que s'ha demostrat més eficient pel que fa al foment de la convivència, de consum energètic i de recursos, i amb més capacitat de resiliència front als impactes ambientals. El repte és aconseguir un major reequilibri d'activitats entre les ciutats de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, clarificar i qualificar els eixos de comunicació entre elles; activar nous mapes de patrimoni cultural, zones verdes i de preservació ambiental; crear noves centralitats que ajudin a dispersar la pressió concentrada del turisme en barris concrets de Barcelona; i admetre i potenciar les activitats productives dins l'espai urbà central.

#Innovació i coneixement en la presa de decisions

Simplificar els instruments, el llenguatge i els processos; crear una regulació i unes eines de planejament més entenedores i més transparents; revisar i repensar algunes formes tradicionals de representació i acció col·lectiva de la societat civil; superar la visió de la participació com a fi i avançar cap a un procés participatiu que es constitueixi com un espai de trobada entre diferents veus, en el qual conflueixen com a mínim: l'expertesa tècnica d'arquitectes i urbanistes, l'expertesa legal i administrativa dels tècnics de l'administració, l'expertesa metodològica dels facilitadors del procés, l'expertesa política dels electes i l'expertesa ciutadana d'aquells que viuen i treballen al territori. Tot plegat, per tal que es produeixin deliberacions fonamentades i es prenguin decisions realment informades, i per assegurar que s'aporta la innovació i el coneixement per fer que un projecte sigui viable, sostenible i permeti assolir amb eficàcia els objectius i els impactes plantejats.

#El reptes de la política urbanística metropolitana

Ens trobem en un punt d'inflexió que obliga a abordar els desafiaments urbanístics en els propers anys: el reequilibri territorial i la redefinició d'espais periurbans amb una lectura metropolitana; l'increment de les migracions per turisme, estudi, treball i grans esdeveniments; un increment d'activitats culturals i educatives que requeriran d'una disponibilitat d'habitatge flexible i transformable; el desplegament d'una ambiciosa política social i metropolitana de l'habitatge; l'increment de la producció d'energia neta i millores en la gestió de la reducció de residus; i l'optimització del metabolisme urbà, obtenció d'aigua i aliments km0; i els conflictes pel control i servei de l'energia, l'aigua, les matèries primeres i la tecnologia, que portaran a processos de remunicipalització i obriran noves oportunitats de gestió; una transformació del sistema productiu: menys indústria tradicional i més I+D, però també el retorn de la indústria lleugera, fet que implica canvis de normativa atesa la major compatibilitat d'usos dins la ciutat; i transformacions en la logística -ports, espais de distribució i magatzems vinculats a l'increment de la venda *online*- que comportarà un major trànsit de mercaderies al detall a causa de l'increment de la demanda personalitzada, que entrarà en conflicte amb la necessitat ambiental de restringir la circulació.

#Transformació de l'espai públic i col·lectiu

La globalització ha portat a la ciutat el turisme global, les migracions transnacionals i la diversitat dels estils de vida. Tot això ha multiplicat la presència i la intensitat d'ús dels espais públics, ha introduït nous codis culturals i ha posat de manifest noves necessitats d'ús de mobilitat. En aquests darrers anys Barcelona s'ha convertit en un bon exemple d'aquesta transformació. La ciutat ha estat un escenari particularment afectat per les dinàmiques globals però, sobretot, les polítiques públiques desenvolupades han contribuït a la proliferació d'unes solucions d'espai públic que han anat ocupant buits urbans, tot i que han estat poc efectives quant a aconseguir l'objectiu d'augmentar la capacitat pública en termes de representació col·lectiva de l'espai públic a la ciutat.

#Mixicitat d'usos

Cal una política atenta a la tendència d'especialització, privatització i tematització dels espais públics que comporten una reducció i minimització dels usos públics de l'espai, de manera que el que definim com a espai públic es va carregant cada vegada més d'usos privats.

#Espai periurbà - centralitat metropolitana

Tret de la recuperació del Litoral i el Besòs, que es va produir en l'època dels Jocs Olímpics, la recuperació del teixit periurbà segueix sent una tasca pendent. Aquests espais periurbans han de passar de ser espais residuals a convertir-se en noves àrees de centralitat: marges fluvials, antics espais productius o velles àrees industrials es convertiran en els nous imaginaris dels valors i la cultura metropolitana.

5. L'habitatge, un problema estructural

L'urbanisme ha d'esdevenir una eina efectiva per generar habitatge assequible i vincular el desenvolupament urbà a les necessitats d'habitatge de la població. Oferir habitatge a preu limitat en els centres urbans és una exigència que només la Barcelona metropolitana pot liderar.

#Especulació sense control

L'habitatge ha entrat en un mercat mundial amb l'entrada de fons d'inversió internacional, que té per objectiu principal establir-se a les grans ciutats. S'ha creat tot un sistema urbà que s'explota a si mateix a través del turisme i dels fons internacionals tot convertint la residència en el seu màxim valor de canvi. Catalunya i sobretot Barcelona no han escapat d'aquesta febre especulativa,

que s'ha encomanat també al mercat de lloguer, en el moment en què s'han donat els primers indicis de recuperació econòmica. Aquest no és un problema sectorial ni puntualment local, sinó que és un problema estructural que cal abordar amb urgència.

#D'emergència social a política metropolitana d'innovació social

Sovint l'habitatge social s'ha tractat com una qüestió d'emergència social, quan en realitat l'habitatge és social per definició, i per tant ha d'entrar a formar part de les polítiques prioritàries a escala metropolitana, a fi d'assegurar que el preu està adaptat a la capacitat i el nivell econòmic del conjunt de la població.

Les accions a prendre són múltiples i impliquen a tots els agents públics i privats:

- ✓ Destinar un percentatge dels habitatges construïts des de la promoció privada a habitatges de protecció social.
- ✓ Incrementar la reserva i adquisició de sol públic per a ús residencial en el conjunt de la metròpoli, fent un pla d'adquisició d'inversió patrimonial pública.
- ✓ Avançar en una innovació normativa que permeti noves formes de tinença de l'habitatge; afavorir la implementació de noves tipologies d'ús, adequant-les al nou marc social amb una gran diversitat de tipologies d'usuaris.
- ✓ Intervenir des de la legislació per reduir les grans diferències entre el cost real i el cost de venda d'un habitatge.
- ✓ Regular els preus de lloguer i penalitzar fiscalment les situacions de lucre: preu abusiu, especulació i ús específic dedicat a inversió i promoure que tota plusvàlua urbanística quedi vinculada a la satisfacció del dret a l'habitatge.
- ✓ Diversificar les línies de suport per accedir a habitatges a preu accessible.
- ✓ Reorientar el Pla General Metropolità vers aquest objectiu, un cop comprovat que les seves previsions –molt obertes pel que fa als usos– han deixat de ser útils en un context de pressió pel lucre en el mercat immobiliari global.
- ✓ Aliar-se amb altres ciutats per forçar una moratòria a la Llei d'arrendament.

Els experts en urbanisme en el govern metropolità han d'assumir que hi ha una societat exigent que no vol ser expulsada dels centres urbans i que té dret a no patir la pressió especulativa. A Barcelona la propietat està molt atomitzada (800.000 propietaris) i els residents a la ciutat –que en aquests moments estan marxant– mereixen una especial atenció, establint línies de protecció per als residents, i qualsevol intervenció ha de tenir prevista la relocalització dins el mateix entorn.

6. Nova adaptació i gestió dels equipaments públics

Eficiència i innovació en la gestió per millorar els usos comuns dels béns públics.

#Equipaments amb capacitat d'adaptar-se al canvi d'usos en el temps

Les noves necessitats i la demanda de nous espais de sociabilitat urbana obliguen a repensar els continguts i funcions tradicionals dels equipaments públics urbans. Haurem de passar de la concepció dels equipaments d'un sol ús a edificis multicapa i flexibles que donin resposta a les necessitats col·lectives de les societats complexes actuals.

#Aprofitament intensiu i nous models de gestió

Introduir criteris d'eficiència en tots els projectes urbanístics, a fi d'obtenir un millor aprofitament de les inversions realitzades i un major aprofitament intensiu dels edificis i instal·lacions existents. Avançar vers nous models de gestió i de cogestió dels equipaments, utilitzant fórmules mixtes públic-privat-comunitari, i redefinir el model de propietat i la seva vinculació a activitats d'interès general.

#Innovar l'administració

Millorar un model d'administració mancat de flexibilitat legal, amb excés generalitzat de reglamentació i amb una normativa fragmentada per a cada equipament i cada territori.

7. L'urgent revolució verda

Les metròpolis poden liderar l'eficiència ecològica i convertir l'espai públic urbà en una veritable infraestructura mediambiental, el lloc on la sostenibilitat urbana es fa possible.

#Ciutat d'avantguarda

La metròpoli de Barcelona ha de formar part de les ciutats que estan liderant la revolució verda, es preparen per a la resiliència al canvi climàtic i dissenyen nous models de serveis i de producció en la transformació ambiental.

#Articular el lideratge i la veu de les ciutats

Col·laborar amb d'altres ciutats per impulsar programes conjunts i aprofitar les línies de finançament europeu dirigides al foment de les actuacions de rehabilitació, especialment energètica. Crear un lideratge i articular la veu de les ciutats en els compromisos i definició de programes i modalitats de finançament internacionals. Les accions a dur a terme, ja des d'ara, són múltiples.

#Incorporar la lluita contra el canvi climàtic

Incorporar la lluita contra el canvi climàtic en tots els programes i accions municipals. Fomentar les energies renovables i l'autoproducció d'energia, permetre un model distribuït i no centralitzat en grans infraestructures i tendir cap a una major democratització del sistema i un major protagonisme del consumidor.

#Model d'eficiència energètica

Apostar per un model d'eficiència energètica, ja considerada com a font d'energia, la qual cosa suposa controlar els consums d'energia i les emissions i rehabilitar els edificis per evitar el malbaratament.

#Un programa ambiciós

Avançar un programa ambiciós de rehabilitació energètica eficient; transformar en profunditat el model de mobilitat; desenvolupar infraestructures lleugeres i un transport públic de proximitat eficient; connectar les àrees industrials i els barris productius amb el conjunt de la ciutat. També, incentivar una nova economia a partir del desenvolupament d'aquest nou sector.

#Promoure el sector ambiental i d'innovació energètica

Donar suport al desenvolupament d'un sector empresarial ambiental i d'innovació energètica que pot convertir-se en un sector econòmic creixent i generador de nova ocupació. Resolent reptes ambientals i energètics locals es pot generar propostes d'innovació que suposin solucions útils a escala local, amb capacitat d'esdevenir exportables i/o captar l'atenció d'inversors i atracció de talent.

#Incrementar la conscienciació ciutadana sobre la sostenibilitat

Existeix una estreta relació entre les mesures que es poden prendre a nivell de sostenibilitat i la consciència social que existeix sobre aquesta qüestió.

Amb dades de l'Enquesta de Condicions de Vida, per exemple, podem veure que el nivell de satisfacció ambiental a Catalunya és notablement alt, cosa que podria fer pensar que la situació és bona. Ara bé quan entrem en un estudi més detallat d'aquestes dades podem constatar que més aviat hi ha un alt índex d'inconsciència del problema a Catalunya i no pas unes condicions objectives que puguin fer pensar en unes bones condicions. La incorporació dels valors de la sostenibilitat en la formació de base dels nostres joves ha de ser una eina per evitar aquesta situació.

8. El canvi climàtic com a motor de transformació de la ciutat

Promoure una campanya per a la rehabilitació energètica dels habitatges i dels equipaments públics i privats.

#Convertir l'espai habitat en eficient, a més d'intel·ligent

L'habitatge haurà d'incorporar els sistemes de captació i estalvi d'energia, la recuperació de les aigües, l'emissió de residus, l'aïllament tèrmic i acústic i el canvi per materials saludables i sostenibles; podent experimentar un enorme procés de rehabilitació i reforma. Això implica introduir canvis importants i simultanis en diferents aspectes: l'ús del sòl, la gestió dels recursos hídrics i energètics, les tècniques de planificació urbana i de construcció.

#Una malla sistèmica de nodes interconnectats

La planificació urbana ha d'incorporar els aspectes ecològics del verd urbà i preveure nodes i inter-nodes que connectin els espais verds de la metròpoli i les ciutats. Les places i carrers no són formes aïllades sinó que s'han de constituir en una malla sistèmica que connecta els diferents perímetres de verd urbà.

#Suficiència i benestar col·lectiu

Introduir en tots els projectes urbans criteris de suficiència: obtenir el mateix benestar amb menys recursos; de qualitat de l'espai públic i d'impuls d'un nou espai col·lectiu. Impulsar un model de rehabilitació urbana que reorienti les inversions amb lògiques socioambientals i promoure una campanya que faciliti la rehabilitació energètica dels habitatges i dels equipaments públics i privats. Avançar en la substitució completa de les xarxes interiors de subministrament i evacuació; canvis a les teulades i terrats per la instal·lació d'eines fotovoltaiques, tèrmiques, eòliques i la captació, magatzematge i filtració d'aigües pluvials; adaptar els soterranis i aparcaments al cotxe elèctric; incorporar-hi una primera fase de la depuració i auto-tractament de residus; i, gradualment, incorporar a les plantes baixes espais productius, comunitaris o de serveis.

#Metabolisme urbà circular

Implementar un nou model de metabolisme urbà circular que permeti reutilitzar el màxim de recursos dins el propi territori metropolità com en el cas d'aigües residuals per a usos agraris, industrials, recreatius i naturalístics. Establir sinèrgies entre diversos fluxos com la utilització del calor residual de la incineració de residus sòlids, l'ús de recursos alternatius com la utilització d'aigües freàtiques i/o pluvials i la facilitació de l'operativitat dels cicles, per exemple, limitant la impermeabilització del sòl per afavorir la recàrrega d'aqüífers. Reservar espais per a instal·lacions i infraestructures. I afavorir un cert grau d'autosuficiència energètica i alimentària. Per això cal preveure un redisseny urbà

que asseguri la gestió integral dels cicles metabòlics; la definició d'estàndards funcionals en els desenvolupaments urbans i els processos de rehabilitació; i marcar l'objectiu de la taxa de residència de la ciutat com a indicador del bon funcionament del metabolisme urbà.

#Pla de biodiversitat urbana

L'ecosistema urbà format pels espais verds (arbrat, parcs, jardins...), els espais blaus (cel, rius i mar) i els espais grisos (habitatges, places, carrers...) és de més qualitat a escala metropolitana. Barcelona disposa d'un "Pla verd i de la biodiversitat 2012-2020", encara per desenvolupar, que té com a objectiu millorar la qualitat de vida, incrementar la sostenibilitat i l'eficiència del consum de recursos i de manteniment.

9. Una lògica de mobilitat al servei del projecte metropolità

Alguns dels reptes que s'han d'afrontar en els propers anys són desenvolupar models territorials i de mobilitat eficients, electrificar el transport, ajudar a reequilibrar la distribució territorial dels llocs de treball i fer una aposta pel treball digital.

#Reapropiar-se la responsabilitat de la mobilitat

Dissenyar una lògica de mobilitat metropolitana que travessi les fronteres administratives i permeti accedir als principals nodes urbans en transport públic i de manera eficient. Això comporta redissenyar infraestructures, renovar una part de les existents i intensificar i millorar els serveis. Tots els àmbits de la metròpoli han de reapropiar-se d'aquest projecte, assumir la responsabilitat de liderar els pactes amb l'Estat i la Generalitat per garantir el servei eficient per a tots els ciutadans.

#Una aposta contundent pel transport públic

És obligada una major i més estricta regulació de la circulació i una aposta contundent pel transport públic. Aquest hauria de ser capaç de poder incrementar la seva versatilitat, en funció de les hores del dia, de la temporalitat i/o les necessitats, i incorporar les millores tecnològiques i de servei per convertir el temps de trajecte en temps útil.

#La tecnologia al servei de la qualitat

Afavorir la proximitat de l'ocupació i l'habitatge, tot i ser desitjable, no sempre és possible. En canvi, a mesura que avancen els treballs informatitzats, és possible introduir canvis en la forma de treballar i reduir la mobilitat.

#Noves formes de mobilitat

L'acceleració en tecnologia de la mobilitat introduirà nous objectes que caldrà acomodar en les vies urbanes els propers anys: cotxes elèctrics i autoconduïts, autobusos solars i vehicles individuals lleugers que transformaran la distribució de carrils, d'aparcaments, les mesures anticontaminants, els punts i les distàncies de càrrega. Cal avançar-se, estar al corrent de la recerca i la innovació més d'avantguarda i ajudar a promoure les innovacions més beneficioses per a la qualitat de l'espai urbà. Així mateix, cal regular i/o reservar espais per a aquelles transformacions que poden tenir un gran impacte: connexions intermodals en vertical, rutes urbanes aèries per a aerotaxis, drons de transport de venda online i altres innovacions similars, amb les xarxes terrestres i subterrànies de transport.

10. Un model econòmic a reflexió

Barcelona necessita relançar la seva activitat econòmica i desenvolupar models de creixement sostenibles econòmicament i socialment.

#Competència internacional

Avui, les metròpolis competeixen també entre elles a nivell internacional, la qual cosa fa urgent avançar vers una harmonització a nivell europeu que eviti un empobriment generalitzat per oferir millors condicions, perseguint el frau i les exempcions. Per això, el paper de les ciutats per marcar pactes d'ètica pública i social és molt important, i segurament pot ser més eficaç.

#Turisme, un repte globalitzat

El turisme és una activitat econòmica que respon a una cultura global, difícil de frenar en un país obert i sense fronteres de mobilitat. Però la mercantilització de la ciutat com a marca i la difusió de la ciutat identificada amb una cultura d'oci permanent no ajuda a consolidar un turisme de qualitat, i l'explotació i especulació residencial i de l'espai públic que comporta està posant en perill la sostenibilitat de la ciutat i de la seva població.

El Consistori actual està portant a terme mesures coratjoses per regular el nombre de places hoteleres, penalitzar la comercialització il·legal i les irregularitats fiscals, però perquè aquestes mesures puguin ser efectives cal actuar amb una visió metropolitana i de país, una major coordinació entre les diferents institucions i els actors implicats, públics i privats i una major regulació de l'espai públic.

Alhora caldria un major control de la publicitat que els diferents operadors fan per vendre la imatge de la ciutat, i crear i promoure noves àrees de centralitat metropolitanas.

Hi ha experiències d'altres països que poden servir d'exemple en la distribució territorial i social de l'ús turístic de la ciutat, de forma que els qui hi resideixen poden beneficiar-se dels ingressos que aporta aquest sector econòmic, redistribuint les rendes i ampliant i diversificant el nombre de beneficiaris. En aquest cas els ingressos turístics poden ajudar a mantenir economies precàries, com una alternativa contra l'atur, i aconseguir una millor redistribució territorial i un major control de conflictes de convivència (seguretat, soroll...) que provoca la massificació. Aquestes iniciatives han d'estar controlades i regulades per les institucions públiques, i no poden escapar-se de les responsabilitats contributives i fiscals, i en cap cas han de derivar en la mera conversió dels habitatges en espais especulatiu i de negoci.

Per bé que, durant les darreres dècades, el turisme ha estat un dels sectors de més creixement i amb més impacte en l'economia de la ciutat de Barcelona, alhora s'ha caracteritzat per utilitzar un gran volum de treballadors poc qualificats, poc remunerats i amb contractes altament precaritzats. En aquest sentit caldria fer una revisió a l'alça de la fiscalitat del sector, obligar a millorar les condicions de treball i incentivar una major professionalització de la tipologia dels treballadors implicats.

#Construcció: bombolla i sector en reconversió

La crisi econòmica del 2007 va fer explotar la bombolla immobiliària. L'especulació financera al voltant del sector de la construcció produïda durant anys ha deixat un país endeutat, amb un nombre d'aturats important. Malauradament, no sembla que siguem capaços d'aprendre dels errors i, en aquest moment, l'habitatge i l'especulació financera a la qual és objecte torna a estar al centre de totes les preocupacions.

La construcció ha estat tradicionalment un sector de baix valor afegit. Malgrat tot, aquest àmbit pot convertir-se en motor d'una nova economia vinculada a l'economia circular, l'eficiència energètica i el desenvolupament de materials intel·ligents. Aquesta innovació del sector, juntament amb el relacionat amb el disseny i la creació arquitectural poden ser –si s'hi aposta– un espai important de creixement.

#Reshoring: programa de relocalització industrial

Barcelona necessita elaborar un pla que li permeti definir noves estratègies per adaptar i rehabilitar els espais industrials actuals i facilitar espais per al desenvolupament d'una nova indústria dins del teixit urbà.

El valor immobiliari recuperat a la ciutat dificulta la relocalització industrial. A l'hora d'ubicar la seva activitat industrial, les empreses valoren els costos relatius al sòl i als subministraments, tenir accés a mà d'obra qualificada, gaudir d'una connexió i posició geogràfica interessant, disposar d'un mercat intern gran o bé d'una cadena de proveïdors robusta.

Per això és imprescindible redefinir ordenances, usos i marc administratiu i fiscal que permetin implantar aquestes noves activitats: les normatives han quedat obsoletes pels rapidíssims canvis i innovacions en les formes de produc-

ció. El desconeixement funcional fa que l'administració adopti sovint mesures prudentes de segregació, perdent per manca de flexibilitat les oportunitats de reactivació econòmica i cohesió territorial que representa incorporar aquests nous usos industrials dins del teixit residencial, a més del que implica en termes de reducció de la mobilitat, avui obligada a nivell regional.

#Sector manufacturer en transformació

L'administració local, pel seu coneixement del territori, pot tenir un paper clau en el procés de transformació del sector manufacturer. La metròpoli haurà d'impulsar la millora de la logística ferroviària per a les mercaderies, donar suport a l'activitat exterior d'empreses i centres tecnològics, intensificar la cooperació pública i privada i crear nous instruments d'acompanyament i millores normatives i fiscals.

#Manufactura avançada

Les noves tecnologies 3D poden modificar encara més les actuals cadenes de producció i valor, en la direcció de disminuir les mides de les plantes industrials, minimitzar aspectes de pol·lució sonora i ambiental, tan recurrent en la indústria tradicional, i associar les activitats de transformació física amb línies de serveis. Per fer front als nous reptes i oportunitats que ofereix la manufactura avançada és necessari combinar esforços que involucrin tant administracions com centres de coneixement, empreses i resta d'agents rellevants del territori per treballar en el marc d'estratègies enfocades a aconseguir una major especialització intel·ligent.

#Nova economia

Recuperar la capacitat de produir béns a partir d'un model basat en la descentralització, produir en xarxa, integrar la producció de béns i serveis, promoure l'economia circular i posar la tecnologia a l'abast d'aquest objectiu. A fi de permetre generar un cercle permanent d'innovació que permeti augmentar el bé comú.

#Economia circular i sostenible

Actualment ens trobem en la fi del paradigma d'una indústria basada en la utilització de matèries primeres escasses i cares, avançant cap a processos d'economia circular, on la reutilització i valorització dels residus en tota la cadena de valor forma part de manera intrínseca de nous models de negoci. També és cert que hi ha activitats industrials lligades amb l'economia circular que poden anar emergint i poden substituir les activitats extractives. En ambdós àmbits, el de la servo-indústria i el de l'economia circular, hi ha un potencial de creixement de l'activitat industrial. Per fer-ho possible, aquest sector necessita: obrir noves línies de finançament (crear un banc d'inversions) per resoldre l'impuls de les empreses de serveis energètics, desenvolupar un model propi de remuneració de les renovables, proposar un pacte territorial per a la seva implantació ambientalment responsable i impulsar una reforma radical de la fiscalitat relacionada vinculant-la a criteris mediambientals, de sostenibilitat i contaminació.

#Noves tecnologies

Les fronteres entre una activitat i una altra també s'esborren, donant lloc al naixement de noves activitats, les quals en ubicar-se en els locals comercials de peu de carrer van canviant la fisonomia de les ciutats (taller-producció-consum-exhibició...). La construcció d'aquests nous entorns d'acompanyament empresarial en l'àmbit local pot ajudar a desenvolupar projectes d'R+D vinculats a la innovació i a la ciència, i ser el germen d'una nova economia dirigida a millorar els entorns urbans i ambientals.

La revolució digital incideix de forma transversal en tots els sectors. Les tecnologies de la Informació i de la Comunicació (TIC) estan canviant les fronteres i la significació del que és urbà i no urbà, i aquests usos tendiran a no venir determinats pel territori sinó pel caràcter de les funcions que es desenvolupen. De manera que la ciutat es reproduïx i es perllonga més enllà dels seus límits, a través de múltiples centres de producció en xarxa que la connecten i la multipliquen.

En els darrers vint anys s'ha fet un esforç important promovent polítiques de foment de l'emprenedoria, de la formació, d'activitats d'R+D+i. Així, s'ha promogut la creació i la dinamització de xarxes de relacions entre els agents del sistema productiu i els del sistema de coneixement per facilitar la transferència de coneixement.

Tot i així, i malgrat els esforços fets en aquests darrers vint-i-cinc anys, el pes de les empreses d'R+D sobre el total d'empreses suposa menys del 0,5 %, i el nombre de treballadors, el 0,9 % del total. Barcelona segueix sent una ciutat de serveis, essent aquest sector el que concentra avui el pes majoritari dels treballadors (85 % del total).

#Formació i desenvolupament econòmic

L'estreta relació entre formació i desenvolupament econòmic és evident. De fet es produeix tant en un sentit com en l'altre. La formació condiona el desenvolupament però la composició del mercat de treball condiona la formació. Una economia amb baix valor afegit en coneixement afavoreix la baixa qualificació dels seus treballadors, una societat poc formada no pot desplegar economies d'alt valor afegit en coneixement.

No es tracta només d'atreure talent en nivells alts de la recerca o l'alta direcció, es tracta també d'assolir uns nivells de població formada en un grau suficient per poder desplegar una economia amb alt valor afegit en coneixement, de la mateixa manera que es tracta d'avançar en el nostre model de mercat de treball per afavorir que els nostres conciutadans més formats trobin ocupació al nostre país.

#Una població adulta poc formada

La població adulta de Catalunya (de 25 a 64 anys) presenta uns nivells de formació molt baixos comparats amb els de la mitjana europea. La dada de la població adulta amb només estudis primaris i/o obligatoris és un 41,2 %

davant d'un 26,8 % a Europa. Encara que va millorant amb els anys, els efectes de la dictadura perviuen en aquest sentit durant molt de temps. Aquesta situació exigiria que es fes un èmfasi especial en la formació permanent per disminuir el gap generacional en formació.

11. El treball: un concepte en transformació

Definir un nou contracte social implica impulsar transformacions profundes en tot el sistema laboral

#Model insostenible

Som exemple de precarietat vers els treballadors, de poca adaptabilitat del model de seguretat, de baixos nivells salarials, de difícil conciliació, de desigualtats encara per nivell de gènere i comunitat cultural, i d'una forta dualitat en el mercat del treball. Assistim a un procés d'individualització de les relacions laborals i debilitament de la negociació col·lectiva que té un impacte directe en el repartiment de rendes i en les condicions laborals. Aquesta és una de les variables amb més incidència en el grau de precarització de l'ocupació a les nostres metròpolis.

#Reptes en la formació, el treball i la desigualtat

Un dels problemes més importants que es plantegen a Europa és l'abandonament escolar prematur. Aquest element té una correlació directa amb la qualitat del mercat de treball, l'atur i la productivitat. Espanya és un dels països amb un abandonament escolar més alt i Catalunya, una de les comunitats espanyoles amb els pitjors indicadors d'abandonament. La ciutat de Barcelona presenta un abandonament més baix que el conjunt de l'AMB, però també distribuït per barris que intensifiquen els efectes de les desigualtats. La lluita contra l'abandonament escolar és avui un objectiu del conjunt d'Europa i Barcelona ho necessita especialment.

#Una població en risc

Aquesta situació d'abandonament escolar s'associa amb un conjunt de problemàtiques que, en síntesi, són situacions de major risc de pobresa i d'exclusió social, major dependència dels serveis socials al llarg de la seva vida, comportaments personals com consum de drogues, violència o embarassos no desitjats i, finalment, una correlació amb una menor esperança de vida i amb una major presència d'aquestes persones en programes socials.

Naturalment aquestes situacions tenen els seus efectes en el conjunt de la societat i, a nivell general, comporten una menor renda nacional, menors ingressos fiscals i una major despesa social.

#Solucions aplicables

Hauríem de resoldre les mancances dels sistema escolar o formatiu (oferint beques i donant una especial atenció a les dificultats de culturalització) i prioritzar la inversió en les escoles de primària públiques, especialment les més desafavorides territorialment i socialment.

#El mercat de treball també ha de millorar

Estimular també la qualitat del mercat de treball, especialment en sectors com el de l'hostaleria, el turisme i la construcció, que promouen treball de baixa qualitat. La possibilitat d'establir convenis i acords amb els gremis i proposar segells de qualitat en funció de la formació del tipus de contractació laboral poden ser mesures d'estímul a considerar.

#L'oportunitat de la indústria 4.0

Els nous llocs de treball generats a partir de les noves dinàmiques relacionades amb la indústria seran necessàriament menys estables i intensius en coneixement. Els processos d'automatització i intel·ligència artificial porten la necessitat de revisar de nou el mateix concepte de treball i l'essència de les relacions laborals, avançant vers un nou pacte social basat en un nou reequilibri dels guanys i una major llibertat individual.

#Transformació del concepte treball

El gran canvi del concepte de treball en els propers anys, degut principalment a la globalització i la tecnologia faran imprescindible, d'una banda, la formació necessària per afrontar les noves formes de treball i, a l'inrevés, les noves formes de treball requeriran noves formes de formació.

Hem de preveure que, progressivament, desapareixerà el lloc de treball entès tradicionalment i observarem la desaparició del treball amb poc valor mentre que les activitats més resilients seran les relacionades amb aquelles qüestions que no es poden rutinitzar (la creativitat, les interaccions socials complexes, la percepció i manipulació d'objectes irregulars, una part dels serveis personals...). Algunes de les tendències relacionades amb el treball que la ciutat ha d'anticipar es fonamenten en formes de treball diferent, motiu pel qual serà fonamental la interacció entre persones i organitzacions, especialment per a aquelles que incorporen coneixement i innovació; el treball en plataformes ("plataformisme") com a nova tendència d'organització del treball, espai on es poden trobar diferents persones de manera organitzada per desplegar un projecte; la innovació entesa més com a recombinació de coses ja inventades que com a creació directa, creativitat com a reinterpretació; el treball per projectes, en el qual un conjunt de persones es troben per realitzar un projecte i, després, desfan l'equip per crear-ne d'altres -model projectes creatius-; equips multidisciplinars, especialització i transversalitat, projectes polièdrics que comporten diferents visions de diferents persones de diferents especialitats; i la desaparició del concepte com lloc de treball, estabilitat en el treball, contractació fixa, mobilitat en l'espai, projectes de vida estables, imprevisió del futur, etc.

#Nou contracte social

Barcelona ha de ser referent en l'impuls de nous models organitzatius del treball més basats en l'equitat o la solidaritat i ha d'introduir els canvis que permetin avançar vers un nou contracte social: una revisió profunda de la fiscalitat, noves formes de repartiment del temps i la durada de treball, revisió del concepte de treball, etc. I una profunda revisió salarial a l'alça que permeti incrementar el benestar i al mateix temps la productivitat basada més en la qualitat del valor afegit que en la disminució de salaris.

#Atracció de talent

Atraure talent internacional és un factor clau en l'aposta pel desenvolupament d'activitats vinculades a la innovació. Per això, és necessari crear instruments de suport i acompanyament, lluitar contra l'excés de burocràcia, la manca de claredat jurídica, la poca transparència o la lentitud, que en alguns casos perjudiquen la competitivitat, el defectuós marc fiscal i normatiu, etc.

Barcelona concentra una bona part de l'activitat de l'economia del coneixement amb empreses *start ups*, petita i mitjana empresa i grans corporacions vinculades a les TIC, a les indústries creatives i culturals, al disseny, al sector de l'energia i a la biotecnologia. Això es pot estendre a altres sectors d'economia social, transformació ambiental i de coneixement.

Si bé els treballadors en economia creativa representen avui només l'11 % del total de treballadors a l'AMB, i aquests han patit una davallada important durant el període de la crisi, el potencial creatiu de la ciutat és important i és reconegut a nivell internacional, i igual que els països que aposten per la creació i la innovació, en iniciar-se la recuperació econòmica, les indústries creatives de la ciutat han presentat una millor evolució i recuperació que la resta de sectors². I en qualsevol cas cultura és sinònim de dinamisme i cohesió, d'equitat social i distribució territorial. Els valors implícits en la cultura: obertura internacional, esperit d'avantguarda i d'innovació són presents a la Barcelona d'avui i han de continuar sent el caràcter i el capital de la ciutat en el futur.

12. De la ciutat metropolitana a la metròpoli cosmopolita

El projecte metropolità ha estat frenat reiteradament, en part per la reticència dels mateixos alcaldes metropolitans a perdre el seu control polític i territorial, però molt especialment per la negativa de la Generalitat a donar ales a una Barcelona forta que es percebia com un contrapoder en l'espai polític i territorial.

No tenir present aquesta realitat metropolitana i no donar-li l'estatus polític que li correspon ha estat un error històric que només fa que restar oportunitats i capacitat de reacció davant dels reptes que tenim al davant.

#Nova estructura organitzativa

Crear noves estructures organitzatives adequades a la complexitat actual de la regió metropolitana, que responguin a les noves demandes democràtiques i a les necessitats, des dels principis d'eficiència i proximitat, i amb mirada global. Administració més flexible i multinivell, que compti amb la participació de diferents actors (local-metropolità-regional, públic-privat) i amb un canvi profund en la cultura política i administrativa actual.

#Govern metropolità

Crear un autèntic govern metropolità, dotat de les competències necessàries i assegurant també una major descentralització i autonomia dels diferents districtes de la ciutat, per garantir amb eficàcia el desenvolupament de l'equitat social, la redistribució econòmica, l'equilibri territorial, la gestió ambiental i la garantia democràtica. És convenient fer de la complexitat una realitat política multinivell i democràtica. No es tracta de ressuscitar l'AMB de 1980 sinó d'adaptar-la a les necessitats actuals del continu urbà que representa avui la Barcelona Metropolitana i assegurar-ne l'elecció directa creant una nova governança més representativa del conjunt i democràtica.

Només des de la suma de capacitats i potencialitats del conjunt urbà, Barcelona metròpoli pot assolir el seu caràcter únic i diferenciador i articular polítiques ambicioses en tots els camps (economia, urbanisme, medi-ambient, paisatge, cultura...), amb capacitat de donar resposta als problemes que impacten al seu territori i població i de respondre, també, en termes de sostenibilitat global.

#Governança multinivell

Superar els límits jurídics i administratius territorials per crear una governança multinivell, partint del principi de subsidiarietat -barris/ciutats-, reforçant el govern metropolità.

#L'estructura metropolitana com a projecte de país

El projecte metropolità de Barcelona ha de ser entès com a estructural per al conjunt del sistema polític de Catalunya. Cal impulsar xarxes territorials que permetin una millor governança assistèmica amb altres ciutats i altres territoris per garantir un millor servei i funcionament d'infraestructures, subministraments o plans de desenvolupament (agrícola, logístic, mediambiental, turístic, etc.). La creació d'estructures multinivell amb altres territoris, institucions o actors és imprescindible per fer front als reptes que tenim davant.

#De la Barcelona metropolitana a la metròpoli cosmopolita

Barcelona ha de seguir liderant xarxes internacionals de cooperació entre ciutats, ha de promoure projectes compartits i impulsar iniciatives conjuntes per fer front als reptes globals. Això és especialment urgent en aquest moment, en què el rol de les ciutats per redefinir i (re)fundar el projecte europeu és imprescindible, però també per actuar i donar respostes a la regió mediterrània, i com a instrument per avançar vers una major democràcia cosmopolita a nivell internacional.

#Espai d'avantguarda en la innovació social

En un moment en què la majoria de reptes de les metròpolis són globals i socials, Barcelona ha d'impulsar un nou projecte, en què la ciència, el coneixement i la innovació estiguin al servei dels reptes dels segle XXI, convertint Barcelona com espai de referència que aposti per un nou humanisme, que impulsi projectes d'avantguarda en la innovació social, comparteixi coneixement i bones amb altres ciutats i crei els instruments per fer-hi front.

www.catalunyaeuropa.net